

Starea de urgență în sectoarele energetic și hidrologic, instituită pentru 60 de zile. Premierul Vasile Tofan: „Trebuie să avem instrumentele necesare înainte ca aceste crize să se materializeze”

Parlamentul a aprobat instituirea stării de urgență în sectoarele energetic și hidrologic, pentru o perioadă de 60 de zile, începând cu data de 26 septembrie. În plenul Legislativului, Prim-ministrul Vasile Tofan a menționat că măsura are caracter preventiv și este necesară în contextul în care Republica Moldova intră în sezonul rece cu mai multe riscuri regionale care se suprapun și se pot amplifica reciproc.

„Nu spun că mâine rămânem fără gaz, motorină, curent sau apă. Din contra, în ultimele două luni am reușit să stabilizăm mai multe situații dificile. Problema este că intrăm în sezonul rece cu mai multe riscuri mari care se suprapun în același timp. Avem, practic, trei crize care s-ar putea suprapune”, a spus Premierul.

Unul dintre riscuri este legat de evoluțiile de pe piața gazelor naturale, afectată de criza din strâmtoarea Ormuz, avarierea unor rute și infrastructuri importante pentru transport și reducerea capacităților de export al gazului natural lichefiat. În prima jumătate a lunii septembrie, prețul gazelor pe piața europeană TTF a ajuns la aproximativ 84 de euro/MWh, echivalentul a peste 1.000 de dolari pentru o mie de metri cubi, cu circa 50% peste reperul utilizat la calcularea actualului tarif.

Republica Moldova are contractat peste 90% din necesarul de gaze pentru sezonul rece. O parte importantă a acestor volume este însă indexată la TTF, astfel încât prețul final va depinde de evoluțiile pieței la momentul livrărilor din lunile de iarnă.

„Riscul nostru nu mai este doar dacă există gaz. Este la ce preț îl cumpărăm, cum finanțăm achizițiile și cum completăm stocurile înainte de iarnă”, a subliniat șeful Executivului.

Riscurile se mențin și pe piața carburanților, în contextul reducerii capacităților de rafinare și producție din Orientul Mijlociu și Rusia și al creșterii prețurilor

internaționale. Republica Moldova s-a confruntat deja cu această situație în luna august, când stocurile de motorină au ajuns la sub patru zile de consum, iar 109 stații de alimentare raportau lipsa motorinei. În urma măsurilor aplicate de autorități, stocurile au crescut la aproximativ 10 zile de consum, iar numărul stațiilor care raportează probleme a scăzut la 8.

„Asta ne arată două lucruri. Primul: că riscul este real. Al doilea: că, atunci când statul are instrumentele necesare și intervine la timp, putem stabiliza situația”, a declarat Vasile Tofan.

O altă vulnerabilitate este deficitul de apă în bazinul Nistru. În ultimele săptămâni, în lacul de acumulare de la Novodnistrovsk din Ucraina intră în medie aproximativ 22 m³ de apă pe secundă, în timp ce este necesară menținerea unui debit de deversare de cel puțin 60 m³/s. În condiții normale acesta depășește 100 m³/s. La Costești, pe Prut, producția de energie hidroelectrică a scăzut cu aproximativ 55% din cauza secetei.

Debitele scăzute ale Dunării reduc, de asemenea, producția de energie în regiune. Deficitul de apă și securitatea energetică sunt direct legate: reducerea nivelului apei limitează volumele de energie disponibile în regiune, iar eventualele întreruperi de electricitate pot afecta funcționarea stațiilor mari de pompare și, implicit, alimentarea cu apă a municipiilor Chișinău și Bălți.

Situația este amplificată de vulnerabilitatea sistemului energetic ucrainean, afectat de distrugerile provocate de atacurile militare ale Federației Ruse. În această iarnă, în orele de vârf, Republica Moldova va trebui să importe aproximativ 400–450 MW de energie electrică, în timp ce capacitatea garantată pe interconexiunea cu România este de aproximativ 360 MW. Diferența ar urma să fie acoperită inclusiv din Ucraina, iar disponibilitatea acestor capacități poate fi afectată în cazul unor noi distrugeri ale infrastructurii energetice ucrainene.

Premierul a explicat că aceste riscuri sunt interconectate: gazele influențează termoficarea și producția de electricitate, deficitul de apă reduce producția de energie din surse hidro, electricitatea asigură funcționarea sistemelor de alimentare cu apă, situația din Ucraina influențează posibilitățile de import, iar lipsa motorinei afectează transportul, agricultura și logistica.

„Riscul real nu este că unul dintre aceste lucruri va merge prost. Riscul este ca două sau mai multe riscuri să se materializeze, iar atunci am putea ajunge într-o situație în care suntem nepregătiți pentru a putea reacționa la o criză cu adevărat majoră”, a menționat Prim-ministrul.

Potrivit Premierului, starea de alertă, care expiră la 25 septembrie, a permis până acum raportarea zilnică a stocurilor și a planurilor de import, asigurarea capacităților

de stocare din portul Giurgiulești, crearea unor culoare rapide pentru transporturile de carburanți la trecerea frontierei și limitarea exportului de energie electrică în orele de vârf. Guvernul a analizat posibilitatea continuării acestui mecanism, însă acesta nu oferă toate instrumentele necesare pentru gestionarea unor scenarii în care mai multe riscuri s-ar materializa simultan.

În perioada stării de urgență, autoritățile vor putea, în funcție de evoluția situației, să achiziționeze prin proceduri accelerate echipamente necesare infrastructurii critice și să simplifice temporar procedurile pentru instalarea sistemelor de stocare, generatoarelor sau altor capacități de urgență. De asemenea, în caz de necesitate, vor putea fi adaptate temporar condițiile de funcționare a sistemelor de termoficare și aplicate măsuri temporare de reglementare sau fiscale în cazul unor șocuri extreme pe piețele gazelor sau carburanților. Dacă situația hidrologică se va agrava, autoritățile vor putea prioritiza alimentarea cu apă potabilă, limita temporar utilizările neesențiale și mobiliza rapid pompe, generatoare și alte resurse necesare.

„Riscurile nu expiră pe 25 septembrie. Ar fi iresponsabil să intrăm în iarnă, să vedem toate aceste riscuri și să așteptăm criza. Pregătirea pentru o criză nu începe atunci când se stinge lumina, se oprește pompa sau dispare motorina de la stație. Începe atunci când criza nu a lovit încă în plină forță - începe astăzi”, a spus Prim-ministrul Vasile Tofan.

Starea de urgență va fi în vigoare timp de 60 de zile, începând cu 26 septembrie.

